

Орієнтовний перелік запитань до обласної олімпіади з музичної літератури для учнів шкіл естетичного виховання (березень 2011 року)

У питаннях враховані ювілейні дати 2011 року:

- ✓255 років народження В.А.Моцарта
- ✓170 років народження А.Дворжака
- ✓160 років народження М.Колачевського

- ✓200 років народження Ф.Ліста;
- ✓120 років народження С.Прокоф'єва
- ✓115 років народження Д.Шостаковича
- ✓115 років народження В.Косенка

Загальні запитання

1. Зазначити 3 жанри **сольної вокальної музики**, пояснити їх особливості та привести приклади музичних творів у зазначених жанрах.
2. Зазначити 3 жанри **інструментальної мініатюри**, пояснити їх особливості та привести приклади творів у зазначених жанрах.
3. З яких співочих партій складається мішаний академічний **хор**? Наведіть приклади творів, написаних для хору а'капела і написаних для хору із супроводом (по 1 пр.).
4. Перелічити **жанри оркестрової музики** (не менше 4).
5. З якої країни походять ці **танці**?
✓гопак, ✓аркан, ✓коломийка, ✓козачок, ✓камаринська, ✓бариня, ✓вальс, ✓полька, ✓полонез, ✓мазурка, ✓краков'як, ✓менуєт, ✓жиги, ✓тарантела, ✓чардаш, ✓танго.
6. Що таке **симфонія**? Як будується класична симфонія? Які композитори звертались до цього жанру? Наведіть приклади симфоній, написаних різними композиторами (не менше 3 пр.).
7. Пояснити жанрові особливості та будову **класичної сонати**. У творчості якого композитора вона відкрystalізувалась? Хто із композиторів звертався до цього жанру (зазначити не менше 3 пр. різних авторів)?
8. Назвіть відомі вам **музичні форми** (не менше 4).
9. Як будується **сонатна форма** (форма сонатного *allegro*)? Де вона використовується? Наведіть приклади використання сонатної форми у творах різних композиторів? (не менше 3 пр.).
10. Перелічити жанри **музично-театрального мистецтва** (не менше 5).
11. Що таке **опера**? Коли і де почалась історія її розвитку?
12. Як називається літературний текст опери? Які складові становлять основу розгортання оперної дії.
13. Що таке **балет**? Привести приклади втілення цього поняття у музичній практиці (не менше 3 пр.).
14. Що таке **оркестр**? Які різновиди оркестру ви знаєте?
15. Які групи та інструменти складають **класичний симфонічний оркестр**? Яка група інструментів відіграє провідну виразну роль у звучанні класичного симфонічного оркестру?
16. У творчості якого композитора відкрystalізувався класичний склад симфонічного оркестру? Коли і в якій країні жив і творив цей композитор?
17. Що таке **поліфонія**? У творчості якого композитора минулого поліфонія зазнала найвищого розквіту? Коли і в якій країні жив і творив цей композитор? Наведіть приклади поліфонічних творів цього композитора (2 пр.).
18. Перелічіть **виразні засоби** в музиці.
19. (Для вип. класів) Хто із композиторів звертався до жанру опери? Наведіть приклади опер різних композиторів (не менше 5 пр.).

Українська музика і фольклор

1. Приведіть різножанрові приклади українських календарно-обрядових пісень. (не менше 3-х пр.). Прокоментуйте зміст та музичні особливості цих пісень.
2. Наведіть приклади (по 1 пр. на жанр) українських народних пісень:
✓ історичних, ✓ ліричних. Прокоментуйте їх зміст та музичні особливості.
3. Наведіть приклад думи як жанру українського фольклору (1 пр.). Прокоментуйте її зміст, музичні прикмети та особливості виконання.
4. Зазначте українські народні інструменти (не менше 5).
5. У якому музичному жанрі прославились композитори М.Березовський, А.Ведель, Д.Бортнянський?
На який час припадає їх творча діяльність?
6. У чому полягає значення М.В.Лисенка для української музичної культури? На який час припадає його творча діяльність.
7. Наведіть приклади творів М.В.Лисенка на вірші Т.Г.Шевченка (не менше 3-х пр., зазначаючи їх жанрове визначення).
8. Які жанри були провідними у композиторській творчості М.Лисенка? Наведіть приклади кращих творів цих жанрів (по 1 пр.).
9. Відомо, що серед провідних жанрів музичної спадщини М.В.Лисенка вагоме місце відводиться опері. Зазначте опери:
✓призначені для дітей, ✓на сюжети М.В.Гоголя, ✓на сюжети І.П.Котляревського.
10. Яким твором прославився М.М.Колачевський? У чому полягає оригінальність цього твору?
11. Назвіть відомих українських композиторів, які народились на Черкащині?
12. Хто з українських композиторів 19 – першої половини 20 ст.

- був видатним співаком;
- звертався до жанру симфонія;
- написав значну кількість обробок народних пісень;
- є автором першої української національної опери, назвіть її і визначте жанровий різновид;
- написав симфонію, де всі музичні теми – мелодії українських народних пісень;
- написав багато духовних хорових творів;
- був мандрівним філософом-музикантом;

- написав близько 100 солоспівів і підняв український романс на класичний рівень, наведіть приклад романсу цього автора, зазначивши, чиї вірші покладені в його основу;
- писав опери для дітей, наведіть приклад;
- є автором першої української класичної опери, назвіть її і визначте жанровий різновид;
- вивів українську музику на європейський рівень;
- є автором музики нашого державного гімну.

Додатково для випускників

- Відомо, що поезія Тараса Шевченка, близька своїм змістом і стилем до народної творчості, відіграла визначальну роль в українській музичній культурі. Наведіть приклади творів різних авторів (зазначивши їх жанр) з української музики др. пол. XIX – пер. пол. XX ст., в основу яких покладена поезія Великого Кобзаря (не менше 3).
- Які музичні жанри були провідними у творчості ✓М.Леонтовича, ✓Я.Степового, ✓К.Стеценка? Приведіть по 1 прикладу їх творів у зазначених жанрах.
- Назвіть відомих українських композиторів радянської доби (не менше 3). Зазначте приклади кращих творів цих митців у провідних жанрах їх музичної спадщини (по 1 пр. на автора).
- Творчість якого українського композитора початку XX століття була зосереджена головним чином на жанрі хорової обробки народної пісні? Наведіть приклади його найкращих творів (5 пр.).
- Наведіть приклади кращих творів В.С.Косенка у провідних жанрах його творчості.
- Чим збагатив В.С.Косенко вітчизняну музичну педагогіку?
- Що ви знаєте про цикл «24 дитячі п'єси для фортепіано» В.С.Косенка? Зазначте декілька п'єс із цього циклу (не менше 2-х).
- Хто з українських композиторів першої половини 20 ст.
 - писав музику спеціально для дітей, приведіть відповідні приклади (не менше 3-х)
 - представляв західноукраїнський регіон, приведіть відповідні приклади (не менше 2-х).

Світова музична література

- Про кого із відомих європейських і вітчизняних композиторів 18 – поч. 20 ст. йдеться?
 - Вони є представники віденської класичної школи;
 - Він був блискучим піаністом-віртуозом, фортепіано під його пальцями звучало наче оркестр, мав шалений успіх, виступаючи у численних містах Європи, в тому числі і на Україні (як приклад, зазначте 1 твір із його спадку);
 - Він написав надзвичайно багато (понад 600) пісень і підніс цей жанр до рівня професійної музики (приведіть 1 пр. його пісні);
 - Він досяг майстерності у жанрі fuga;
 - Вони є представниками бароко в музиці (не менше 2 пр.);
 - Вони є представниками романтизму в музиці (не менше 5 пр.);
 - Він написав майже усі свої твори для фортепіано;
 - Вони створили чудові вокальні цикли (зазначте 3 відповідні приклади);
 - Вони звертався до жанру цикл програмних інструментальних мініатюр (зазначте 2 відповідні приклади);
 - Над жанром опери він працював протягом усього життя. Більшість із його 26 опер здобули йому славу героя Італії, вони і нині входять до репертуару кожного оперного театру світу (приведіть не менше 3 прикладів оперних творів цього композитора);
 - Він вивів угорську музику на європейський рівень та збагатив музичну творчість новими жанрами (зазначте не менше 2 жанрів та творів у цих жанрах);
 - Він написав багато творів для органу і досягнув кульмінації у мистецтві органної гри;
 - У його доробку є оригінальний твір, де через казку дітям представляють тембри оркестрових інструментів (Що це за твір?);
 - Провідний російський композитор радянської доби, основана тема його творчості – боротьба зі злом і насиллям (приведіть відповідний приклад твору).
- Назвіть представників віденської класичної школи? Коли і в якій країні вона сформувалась? Хто з її представників:
 - є основоположником класичної симфонії, сонати і квартету;
 - у своїй музиці найбільш переконливо втілював народнопісенні джерела;
 - автор славнозвісних «Лондонських» симфоній;
 - прославився своїми операми, зазначте кращі з них (не менше 3);
 - створив клавірно сонату, у якій жодна із частин не написана у сонатній формі (що це за соната);
 - удостоєний звання академіка;
 - із раннього дитинства виявив унікальну обдарованість і відвідав з концертами чимало європейських країн;
 - першим відважився відмовитись від долі музиканта-слуги;
 - у своїй музиці гармонійно поєднував галантну витонченість та багатство і глибину ліричних переживань;
 - відзначився своїми героїко-драматичними симфоніями;
 - виступав як піаніст, граючи лише на фортепіано;
 - написав 32 сонати для фортепіано;
 - мав незалежний, гордий, свободолюбивий характер, що яскраво проявилось у його музиці;
 - утвердив програмну симфонічну увертюру як самостійний музичний жанр (приведіть приклад твору).
- Приведіть приклади творів європейської музики, в основу яких покладені сюжети Бомарше, В.Гюго, О.Пушкіна, (по 1 пр., зазначаючи жанр твору).
- У чому полягають визначальні особливості «Угорських рапсодій» Ф.Ліста?
- Що пов'язує Ф.Ліста з Україною?
- Відомо, що російська композиторська школа належала до провідних національних музичних шкіл XIX століття. Якими особистостями вона була представлена? Хто з них:
 - вивів російську музику на європейський рівень;
 - започаткував російський класичний симфонізм, назвіть кращі симфонічні композиції цього митця;
 - підняв популярний жанр романсу на рівень класичного мистецтва, наведіть приклади відповідних творів (не менше 2);
 - створив першу російську класичну оперу, назвіть її і визначте жанровий різновид;
 - втілював у своїй музиці тему соціальної несправедливості, наведіть відповідні приклади (не менше 2 пр.);
 - втілював у музиці образи Сходу, наведіть відповідні приклади (не менше 2 пр.);
 - втілював у музиці тему славного минулого часів Княжої доби, наведіть відповідні приклади (не менше 1 пр.).
- Додатково для випускників
- Відомо, що російська композиторська школа належала до провідних національних музичних шкіл XIX століття. Якими особистостями вона була представлена? Хто з них:
 - активно розробляв у своїй музиці казкову тематику, наведіть відповідні приклади (не менше 3);
 - втілював у своїй музиці тему особистих людських переживань, тему нездійсненого прагнення людини до щастя, наведіть відповідні приклади (не менше 2 пр.);
 - створив оригінальні програмні фортепіанні цикли (не менше 2 пр.);
 - є реформатором російського балету, зазначте твори цього жанру;
 - багато сил віддав півдній педагогічній діяльності;
 - значну увагу приділяв симфонічному жанру, наведіть відповідні приклади;
- Яким чином життя або творчість М.Глінки, П.Чайковського пов'язані з Україною?